

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

Список літератури: 1. Відомості Верховної Ради України. 2. Вісник Верховного Суду України. 3. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки: Пост. Пленуму Верхов. Суду України від 04.06.2010 р., № 7 // Офіц. сайт Верхов. Суду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/AA58A473BAC61AF3C225774_2002CFC75?OpenDocument&CollapseView&RestrictToCategory=AA58A473BAC61AF3C2257742002CFC75&Count=500&. 4. Рішення № 1359277 // Єдиний державний реєстр судових рішень : Офіц. веб-портал суд. влади України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1359277>. – Заголовок з екрана. 5. Рішення № 2306439 // Єдиний державний реєстр судових рішень : Офіц. веб-портал суд. влади України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/2306439>. – Заголовок з екрана. 6. Рішення № 5063263 // Єдиний державний реєстр судових рішень : Офіц. веб-портал суд. влади України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/5063263>. – Заголовок з екрана.

УГРОЗА ИЛИ НАСИЛИЕ В ОТНОШЕНИИ СУДЬИ, НАРОДНОГО ЗАСЕДАТЕЛЯ ИЛИ ПРИСЯЖНОГО: КОММЕНТАРИЙ К СТ. 377 УК УКРАИНЫ Тютюгин В.И., Гродецкий Ю.В.

Работа посвящена комментированию ст. 377 УК Украины. На основании современных достижений теории уголовного права и судебной практики предложено доктринальное толкование объективных и субъективных признаков этого преступления.

Ключевые слова: угроза, насилие, судья, народный заседатель, присяжный.

THREAT OR VIOLENCE IN REGARD TO A JUDGE, FOLK ASSESSOR OR JUROR: COMMENT TO THE ART. 377 UK OF UKRAINE Tyutyugin V.I., Grodetskyi Yu.V.

Research is devoted to commenting of the art. 377 UK of Ukraine. Doctrine interpretation of objective and subjective signs of this crime is offered. On the basis of modern achievements of theory of criminal law and judicial practice.

Key words: threat, violence, judge, people's assessor, juror.

Надійшла до редакції 02.07.2010 р.

УДК 343.534

О.Е. Радутний, канд. юрид. наук, доцент
Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого, м. Харків

ТАЄМНИЦЯ ЯК ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИНУ Й ЕНЕРГОІНФОРМАЦІЙНЕ УТВОРЕННЯ

У наш час, коли розкриваються багато таємниць, за які нещодавно їх хранителі були ладні сплатити життям (своїм чи по-

рушника), коли широкій аудиторії пропонується величезний обсяг відомостей за різною тематикою, кримінальний закон продовжує

виконувати функцію охорони певних видів інформації, передбачаючи відповідальність за окремі посягання на пов'язані з ними суспільні відносини.

Актуальність теми даної статті зумовлена триваючою дискусією серед науковців (Д.С. Азаров, М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, Л.С. Білогриць-Котляревський, В.І. Борисов, Я.М. Брайнін, П.О. Воробей, М.А. Гельфер, О.М. Готін, В.О. Глушков, В.К. Грищук, О.М. Джужа, М.І. Загородніков, А.П. Закалюк, Є.К. Каїржанов, О.Ф. Кістяківський, О.М. Костенко, Г.А. Крігер, В.М. Кудрявцев, Є.В. Лашук, П.С. Матишевський, М.І. Мельник, П.П. Михайленко, А.А. Музика, В.О. Навроцький, А.В. Наумов, М.І. Панов, А.А. Піонтковський, В.Д. Спасович, В.В. Сташис, С.С. Сценко, М.С. Таганцев, В.Я.Тацій, О.М. Трайнін, Є.В. Фесенко, В.Д. Філімонов, Є.А. Фролов, М.І. Хавронюк, В.І. Шакун та інші) щодо визначення поняття предмета злочину й віднесення до нього інформації, в тому числі такого її різновиду, як таємниця.

За критерієм призначення інформацію поділяють на: (а) масову, яка містить тривіальні відомості і оперує набором понять, зрозумілим переважній частині соціуму; (б) спеціальну, як специфічний набір понять, що можуть бути незрозу-

мілі основній масі соціуму, але необхідними і зрозумілими в рамках вузької соціальної групи, де використовується дана інформація; (в) особисту, тобто набір відомостей про будь-яку особистість, її соціальне становище, що визначає специфіку соціальних взаємодій усередині популяції [1].

Охоронюваною кримінальним законом інформацією, що може належати до будь-якої з 3-х указаних груп, виступають державна, комерційна, банківська, лікарська таємниця, таємниця досудового слідства, усиновлення, голосування, листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, не оприлюднена інформація про емітента, професійна таємниця захисника в кримінальному процесі тощо. Відповідальність за незаконне збирання, використання, розголошення та інші протиправні дії з такою таємницею передбачена КК України (далі – КК), зокрема статтями 111, 114, 145, 159, 231, 232, 328, 329 та ін.

Під таємницею розуміють щось невідоме, нерозгадане, те, що приховують від сторонніх, або приховану причину, сутність будь-чого. Відомі словники визначають її як те, що приховують з наміром [4, с.148], або не з'ясоване чи не пізнане, або приховану причину чогось [8, с.340].

Запропоновано ще одне цікаве визначення: таємниця – це сфера об'єктивної реальності, прихована від сприймання або розуміння [14, с.6]. Отже, таємницею можна визнати, з одного боку, все те, що на даний момент не усвідомлено інтелектом людини, а з другого – це інформація, яка вже відома відповідним суб'єктам, але з тієї чи іншої причини приховується від сторонніх. У межах цього даної публікації увага буде приділена лише останньому аспекту.

Інформація певного характеру (державна, комерційна, банківська, лікарська таємниця тощо) завжди становить відповідну цінність для окремих учасників (суб'єктів) суспільних відносин або їх груп, з приводу якої виникає й існує певний зв'язок між цими суб'єктами. В одних випадках вони виступають, наприклад, як власники, користувачі чи споживачі інформації, в інших – носіями тієї чи іншої інформації й одночасно із цим – особами, заінтересованими в її використанні, поширенні або утриманні в секреті.

Нарівні із суб'єктами (учасниками) суспільних відносин і соціальним зв'язком між ними інформація є елементом цих охоронюваних кримінальним законом відносин. Вона є не чим іншим, як предметом, з при-

воду якого виникають ці відносини, інакше кажучи, виступає феноменом, який опосередкував появу й існування суспільно значущої діяльності суб'єктів – соціального зв'язку [5, с.69]. У розглядуваному випадку інформація (таємниця) – це те, з приводу чого складаються суспільні відносини [3, с.47], вона є предметом останніх, охоронюваних кримінальним правом від злочинного посягання.

У названих злочинах безпосереднього протиправного впливу зазнає таємниця як різновид інформації з чітко вказаними в законі ознаками. Як предмет суспільних відносин, інформація може бути (а в цьому випадку як раз і є) елементом суспільних відносин, який зазнає безпосереднього злочинного впливу. Це свідчить про те, що в розглядуваних випадках інформація (таємниця) і є предметом злочинного впливу [13, с.58]. Аргументи щодо розширення поняття «предмет злочину» в загальній теорії кримінального права й на користь визнання таємниці предметом злочинів, відповідальність за які передбачена статтями 231 і 232 КК [Див.: 9, с.88; 10, с.47], а також стосовно погляду на інформацію як на універсальний предмет злочинів [11, с.458 – 462] були наведені в попередніх роботах автора цієї статті.

Спробуємо поглянути на таємницю з іншого ракурсу. Відомо, що весь світ коливається в енергоінформаційному просторі. Сучасними дослідженнями в галузі фізики доведено, що все навкруги є інформацією. Всесвіт – це величезна плаваюча голограма, в кожній точці якої міститься інформація про оточуючий світ, але вона закодована в голографічних інтерференційних мікроструктурах [12, с.14].

Ми поступово доходимо розуміння того, що крім визнаних 2-х потоків обміну (речовина й енергія) існує 3-й, найважливіший і, можливо, ключовий для наукового вирішення проблеми сутності життя – потік обміну інформацією, який виявляється для живої й будь-якої істоти більш важливим, аніж потоки речовини й енергії [6, с.31]. Слід розширити поняття «інформація» й розглядати її як невід’ємну ознаку матерії або як форму її існування [15, с.96].

Будь-яку таємницю, що сама по собі є різновидом інформації, теж можна розглядати як енергоінформаційне утворення. Воно виникає й розвивається там, де окремий індивід або група людей починає мислити й діяти у відповідному напрямку. Потім до них приєднуються інші, чий інтереси це утворення зачіпає. Важливим при цьому є те,

що частота випромінювання думок для всіх охоплених осіб має бути резонансною.

На рівні матеріальної реалізації, тобто переходу енергії в матерію, таємниця може знаходити свій прояв в окремих предметах чи відокремлених відомостях, навколо яких будуються певні суспільні відносини. За цими предметами або відомостями на енергетичному рівні стоїть однакова спрямованість мислеформ відповідної групи людей, коли параметри енергії думки ідентичні. Ця енергія концентрується в єдиному потоці, і десь посеред інформаційного простору утворюється окрема енергоінформаційна структура – таємниця.

Щодо учасників нового утворення, то немає значення, всередині цього потоку чи зовні вони знаходяться. Головне те, що своєю заінтересованістю зберегти таємницю чи розкрити її вони підтримують енергію розглядуваної структури. Як бачимо, будучи енергоінформаційним утворенням, таємниця існує завдяки підтримці енергією цих суб’єктів. Більше того, для кожної інформації (таємниці) є своя характерна частота коливань, що є резонансною для неї і, як було вже вказано, для учасників цих відносин. Можливо, існують характеристики енергоінформацій-

них коливань, які є загальними для всіх видів таємниць, але їх з'ясування поки ще попереду.

Припустимо, що будь-який об'єкт або предмет кримінально-правової охорони є енергоінформаційним утворенням. Коли хтось, вказуючи на будь-яке матеріальне утворення чи явище, що «це моє», виникають хвильові коливання, що охоплюють цю особу, яка знаходиться всередині потоку обміну інформацією, й усіх інших зовні.

Назвемо кожен окрему людську істоту первинною енергоінформаційною суспільною одиницею, яка випромінює певні коливання. Окремі різновиди таких коливань вона бажає зберегти виключно для власного вжитку (наприклад, таємницю приватного життя). Коли група цих первинних одиниць (людей) починає коливатись в унісон, виникає групова структура (таємниця) як надбудова, що встановлює над своїми учасниками відповідні правила. Згодом кожен учасник цієї структури вимушений уже підкорятися груповим коливанням, що мають прояв у певних правилах для цієї окремої групи.

Існує таємниця лише завдяки енергії учасників, за рахунок якої збільшує свої коливання. Збільшення кількості суб'єктів, причетних до неї, підсилює обсяг енергії, зменшення – навпа-

ки: якщо їх чисельність зменшується, коливання згасають. Коли не залишиться жодного учасника, таємниця зникає і структура розпадається. Прикладами таємниць, що колись підтримувались, а згодом згасли, є секрет виплавки заліза з руди й вугілля, розведення шовкопрядів і виготовлення шовку, виготовлення пороху та ін.

Таємниці, як енергоінформаційного утворення, не буває без учасників. Це аналогічно тому, як, за справедливим зауваженням В.Я. Тація, не буває в реальній дійсності безсуб'єктних суспільних відносин [7, с.91].

За чисельністю суб'єктів, які знаходяться всередині утворення, таємниці можна поділити на: (а) індивідуальні, що стосуються приватного життя, телефонних розмов і (б) колективні, або професійні – державна, комерційна, банківська, лікарська, адвокатська таємниці, таємниця досудового слідства, нотаріальних дій, нарадчої кімнати тощо. Окремі корпоративні таємниці (партійна, релігійна) кримінальним правом не охороняються, але вони можуть бути пов'язані з об'єктом кримінально-правової охорони (приміром, коли окрема партійна таємниця входить до складу таємниці досудового слідства). Інші, такі як таємниця зв'язку (телефонного, телеграфного, поштового, з використанням

комп'ютерного обладнання на ін.), мають міжгалузевий характер. Пов'язані з ними суспільні відносини можуть як утворювати самостійні об'єкти кримінально-правової охорони, так і входити до складу інших.

Особиста таємниця спрямована на недопущення викривлення того образу, під яким людина бажає щоб її сприймали інші суб'єкти соціуму. Через це кожен намагається протидіяти несанкціонованому ознайомленню з подробицями свого особистого життя. І саме тут ми торкаємось ще одного потужного об'єкта дослідження: як саме конкретна людина сприймає саму себе, які соціальні ролі вона намагається презентувати зовні і як співвідносяться обидві ці частки особистості між собою. Але це, за уважимо, проблема самостійних наукових досліджень.

Протиставляючи групу внутрішніх учасників відносин групі зовнішніх, таємниця за рахунок взаємодії між ними збільшує свої коливання. Ще раз підкреслимо, що при цьому немає значення, піддаються зусилля збереженню таємниці, чи її розкриттю. Головним і вирішальним є те, що коливання всіх заінтересованих осіб відбуваються на резонансній частоті.

Ми можемо лише здогадуватися, як усе це працює, й будувати теоретичні припу-

щення. У дійсності ж будь-яка теорія становить собою лише окремий аспект прояву багатогранної реальності, але вже цим вона заслуговує на своє існування й вивчення. Саме таким чином дослідження, спроба якого започаткована в цій публікації, і пропонується до уваги наукової спільноти й усіх, хто ним цікавиться.

Напрямок пошуку ґрунтується на переконанні, що Всесвіт з радістю відкликається на будь-яку нову теорію, будь-яку спробу взаємодіяти з ним, у тому числі й у царині пізнання. Наприклад, коли стверджується, що об'єкт мікросвіту є хвилиною, він доводить саме це в усіх численних експериментах. Але коли його розглядають як частку, він підтверджує це припущення всіма своїми проявами, примушуючи визнати за істинні обидві протилежні теорії.

Тому як висновок дозволимо існувати й такому погляду на таємницю, як на енергоінформаційне утворення, і продовжимо наукові розвідки, щоб, за висловом Г.Гесе [2, с.222], досягати найвищого вдосконалення за своїм фахом, збереження у своїй спеціальності й у собі живості і гнучкості постійним усвідомленням зв'язку її з усіма іншими дисциплінами й тісної співпраці з ними.

Список літератури: 1. Вікіпедія – вільна енциклопедія. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Інформація>. 2. Гессе Г. Игра в бисер: Роман / Пер. с нем. С. Апта. – М.: ООО «Изд-во АСТ», 2004. – 539 с. 3. Глистин В.К. Проблемы уголовно-правовой охраны общественных отношений. – М., Наука, 1986. – 187 с. 4. Даль В. Толковый словарь живого Великорусского языка. – М.: Рус. яз., 1980. – 920 с. 5. Дроздов В.А. Человек и общественные отношения. – Л.: Наука, 1966. – 202 с. 6. Колеватов В.А., Колеватов Г.А. Управляющая информация и четырехмерное время как новые предметы физики // Сознание и физическая реальность. – 2005. – № 2. – С. 23-31. 7. Кримінальне право України: Заг. ч.: Підручник для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К.–Х.: Юрінком Інтер–Право, 2001. – 416 с. 8. Ожегов С.И. Словарь русского языка / Под ред. Н.Ю. Шведовой. – 23-е изд., исправ. – М.: Рус. яз., 1991. – с. 785. 9. Радутный А.Э. Информация как предмет преступления (на примере анализа отдельных составов) // Пробл. законности: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 1999. – Вип. 37. – С. 181- 189. 10. Радутный О.Е. Кримінальна відповідальність за незаконне збирання, використання та розголошення відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю. – Х.: Ксілон, 2008. – 202 с. 11. Радутный О.Е. Інформація як універсальний предмет злочинів // Держава і право: 36. наук. пр.: Юрид. і політ. науки – К.: ІДП НАН України, 2009. – Випуск 46. – С. 458 – 462. 12. Талбот М. Голографическая Вселенная. – М.: Изд. дом «София», 2004. – 230 с. 13. Тацій В.Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве. – Х.: Выща шк., 1988. – 180 с. 14. Фатьянов А.А. Тайна как социальное и правовое явление. Ее виды // Гос-во и право. – 1998. – № 6. – С. 5 – 14. 15. Фомин Ю.А. Познание тайны. – М.: Рос. нар. акад. наук, 1995. – 345 с.

ТАЙНА КАК ПРЕДМЕТ ПРЕСТУПЛЕНИЯ И ЭНЕРГОИНФОРМАЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ Радутный А.Э.

Тайна, как разновидность информации, проанализирована в качестве предмета охраняемого уголовным законом общественного отношения и предмета преступления. Предложено рассмотреть тайну в качестве энергоинформационного образования, которое возникает, существует и прекращает своё существование по определенным универсальным законам. Раскрыта значимость нового подхода к изучению традиционного вопроса о предмете и объекте преступления.

Ключевые слова: предмет преступления, информация, тайна, энергоинформационный простор, энергоинформационное образование.

SECRET AS A SUBJECT OF CRIME AND ENERGY-INFORMATION ENTITY Radutniy A.E.

Secret, as a kind of information, is analyzed in the article as an object of social relations protected by the criminal law and as a subject of a crime. It was proposed to consider a secret as an energy and information entity which arises, exists and stops its existing according to the certain universal laws. The significance of the new approach to research into a traditional problem of a crime object and subject was shown.

Key words: object and subject of a crime, secret, energy and information area, energy and information entity

Надійшла до редакції 02.06. 2010.